

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики

**ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ ІДИМАТИЧНИХ ВИРАЗІВ ТА
ЛІНГВОКУЛЬТУРЕМ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ В СЕРІАЛІ
«ВІДЧАЙДУШНІ ДОМОГОСПОДАРКИ»**

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня «бакалавр»

студентки IV курсу

галузі знань 03 «Гуманітарні науки»,

спеціальності 035 «Філологія»,

спеціалізації 035.01 «Українська мова і

література», ОПП «Українська і англійська
мови: переклад та редагування»

Сабріни Местропівни МАНУКЯН

Науковий керівник:

к.філол.н., доцент кафедри української мови
та прикладної лінгвістики

Оксана МАЦЬКО

«Допущено до захисту»

протокол засідання кафедри

української мови та прикладної лінгвістики

№ 15 від «6» червня 2024 року

завідувач кафедри _____

к.філол.н., доц. **Сергій РІЗНИК**

КИЇВ-2024

ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ ІДІОМАТИЧНИХ ВИРАЗІВ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРЕМ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ В СЕРІАЛІ «ВІДЧАЙДУШНІ ДОМОГОСПОДАРКИ»

Бакалаврська робота присвячена темі перекладу фразеологічних одиниць та лінгвокультурам українською мовою на матеріалі серіалу «Відчайдушні домогосподарки». Метою дослідження у бакалаврській роботі є аналіз перекладацьких трансформацій в англійських ідіоматичних виразах та лінгвокультурах в серіалі «Відчайдушні домогосподарки». Об'єкт роботи — це американські ідіоми й лінгвокультури та способи їхнього перекладу українською мовою в серіалі. Предмет — особливості вживання ідіоматичних конструкцій та лінгвокультурам в серіалі «Відчайдушні домогосподарки».

У першому розділі було розглянуто основні теоретичні питання фразеології та лінгвокультурології, а в другому описано та проаналізовано приклади ідіом, лінгвокультурам на матеріалі 2, 3 та 4 сезонів серіалу. Також було проведено опитування на тему «Стереотипи про американців» та з'ясовано, які асоціації в українців викликають американці та Америка. Переклад ідіоматичних висловів українською мовою потребує глибокого розуміння культурних нюансів та вживання відповідних виразів, які були б зрозумілі та переконливі для української аудиторії.

Ключові слова: фразеологізм, ідіома, лінгвокультура, переклад, серіал.

TRANSLATION OF ENGLISH IDIOMATIC AND LINGUACULTURAL EXPRESSIONS IN THE UKRAINIAN LANGUAGE IN THE SERIES “DESPERATE HOUSEWIVES”.

The bachelor work is a study on the translation of phrasemes and linguacultural expressions on the material of the series “Desperate housewives”. The purpose of the bachelor work is the analysis of translation transformations in English idioms and linguacultural expressions in the series “Desperate housewives”. The object of the work is English idioms and linguacultural expressions and methods of their translation into Ukrainian in the series. The subject is translation and usage of the idioms and linguacultural expressions in the series “Desperate housewives”.

To achieve the purpose successfully, in the first section, the theoretical phraseology and linguoculturology foundations were considered and the second one describes and analyzes examples of idioms, linguocultures on the material of seasons 2, 3 and 4 of the series. Also a poll on "Stereotypes about Americans" was also conducted to find out what associations Ukrainians have about Americans and America. Translating idiomatic expressions into Ukrainian requires a deep understanding of cultural nuances and the use of appropriate expressions that would be understandable and effective for the Ukrainian audience.

Key words: phrasemes, idiom, linguacultural expression, translation, series.

Зміст

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ .	7
1.1. Специфіка фразеологізмів у перекладі	7
1.2 Теоретичні аспекти ідіом	8
1.3. Лінгвокультуреми	11
1.4. Перекладацькі трансформації.....	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІДІОМАТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ ТА	
ЛІНГВОКУЛЬТУРЕМ.....	18
2.1. Розгляд ідіоматичних одиниць	18
2.2. Асоціативне опитування.....	25
2.3. Аналіз лінгвокультурам.....	28
ВИСНОВКИ.....	35
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	36
ДОДАТОК.....	40

ВСТУП

Проблема перекладу існувала в нашій країні почасти через політичні завади. Українські актори дубляжу добивались права на український дубляж багато років, аби зараз він існував та розважав українців своєю оригінальністю. Завдяки професійним перекладачам та редакторам, український дубляж — один із найцікавіших та наймайстерніших у світі. Викликом для перекладача постає поєднання правильного змісту в зрозумілій для глядача формі. Специфіка таких виразів та їхній культурний аспект є актуальними для сучасного перекладу.

Серіал «Відчайдушні домогосподарки» був відомим у США на початку 2000-х років, і на хвилі популярності став транслюватись на українських телеканалах. Він отримав широке коло глядачів завдяки легкому сприйняттю, поєднавши в собі комедію й драму, став для українців «вікном в Америку» та втіленням американської дійсності.

Актуальність бакалаврської роботи виявляється в тому, що такі дослідження перекладу англomовних ідіоматичних висловів українською сприяє розширенню нашого розуміння культурних особливостей та мовних нюансів обох мов, оскільки ідіоматичні вирази та лінгвокультуреми — важливі складові мовної комунікації в розмовній мові та в засобах масової інформації.

Культурнорозбіжні мовні особливості у різні роки досліджували українські мовознавці та вчені-лінгвісти з інших країн: починаючи із В. фон Гумбольдта, Е. Сепіра, Дж. Лакоффа, Л. Хартман, Г. Мюррея й закінчуючи новітніми працями О. Селіванової, А. Мойсієнка, І. Голубовської, В. Кононенка, О. Мотузкової, В. Манакіна, Н. Медвідь, І. Гердера, О. Левченко. Під час написання бакалаврської роботи, було проаналізовано велику кількість наукової літератури. Основними працями були: «Мовна особистість як лінгвокультурний феномен» (Голубовська І. О.), «Лінгвокультурема як мовний знак культури» (Медвідь Н. С.), «Проблема диференціації перекладацьких трансформацій» (Селіванова О. О.), «Лінгвокультурологія: навчально–методичний посібник» (Бондаренко А. І.).

Метою бакалаврської роботи є аналіз особливостей перекладу англomовних ідіоматичних виразів та лінгвокультурум в серіалі «Відчайдушні домогосподарки».

Ця мета досягається шляхом вирішення наступних **завдань**:

1. Розглянути основні теоретичні засади фразеології та лінгвокультурології.
2. Зібрати і проаналізувати ідіоматичні вирази та лінгвокультуреми в серіалі.
3. Провести асоціативне опитування.
4. Дослідити перекладацькі трансформації у тексті.

Об'єктом дослідження є англomовні ідіоми й лінгвокультуреми та способи їхнього перекладу та адаптації українською мовою в серіалі «Відчайдушні домогосподарки».

Предметом дослідження є особливості перекладу та вживання ідіоматичних конструкцій та лінгвокультурум в серіалі «Відчайдушні домогосподарки».

Матеріалом дослідження слугували тексти 2, 3 та 4 сезонів серіалу «Відчайдушні домогосподарки».

У дослідженні було використано такі **методи**, як:

- описовий (описано теоретичні засади фразеології та лінгвокультурології);
- індукція;
- аналіз (проведено дослідження ідіоматичних одиниць та лінгвокультурум);
- порівняльний аналіз (порівняння перекладеного тексту та його варіантів).

Практичне значення роботи полягає в майбутньому використанні її результатів і запропонованих методів перекладу на практичних заняттях з художнього перекладу чи усного і в практиці перекладу.

Новизна одержаних результатів полягає в аналізі та майбутньому вдосконаленні перекладу ідіоматичних одиниць та лінгвокультурум в художніх текстах книг чи кіно. Дослідивши прийоми та методи перекладу, можна буде підвищити рівень адекватності та креативності перекладу українською мовою.

Бакалаврська робота складається з анотації, вступу, двох розділів, висновку, списку використаної літератури та додатку.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

1.1. Специфіка фразеологізмів у перекладі

Перекладач — це філолог, який повинен володіти ідеально як мовою оригіналу, так і мовою перекладу. І це не лише про граматично правильно перекладені вирази, а про ширше розуміння соціуму, для якого перекладач виконує свою роботу.

Більшість фразеологізмів є не лише номінативними одиницями, а й служать засобом передачі додаткових асоціацій і емоцій. Властиві більшості фразеологізмів емоційне та асоціативне значення створюють підтекст висловлювання, його другий смисловий план.

Проблема перекладу фразеологізмів полягає в тому, що людина, яка займається професійним перекладом, повинна мати не тільки феноменальне почуття мови, ідеальне знання граматики, бути хорошим лінгвістом, розбиратися в семантиці слова, лексикології, а й мати фантазію та бути в курсі сучасних мовних тенденцій.

Загалом способи перекладу фразеологічних одиниць ділять на кілька загальних типів, серед яких виділяють:

- пошук повністю ідентичної фразеологічної одиниці (хоча кількість таких повних ідентичних варіантів в українській та англійській мовах обмежена);
- пошук аналогічного за змістом фразеологічного виразу, але побудованого на абсолютно (або частково) іншій основі образів;
- калька, або переклад частинами, за словами, з наступним складанням цих частин в одне ціле (хоча цей метод іноді добре спрацьовує, але не завжди буває ефективним), наприклад — “*cool like a cucumber*” — «холодний як огірок», чи «спокійний як огірок» [28].

Вивчення фразеологічних висловів та його перекладу — привертає увагу іновознавців і є актуальним

Перша і найголовніша умова адекватного перекладу — вміти розпізнавати фразеологізми у тексті, відрізнити їхню відмінність від вільних мовних одиниць. Найбільш продуктивний шлях — це вироблення навичок виділення в тексті одиниць, які суперечать загальному значенню, оскільки, як правило, саме наявність таких одиниць свідчить про існування переносного значення:

By that time he had reached condition to see pink elephants.

Якщо перекласти цю фразу дослівно, тоді «рожеві слони» створюватимуть абсолютно безглуздий контекст. Наприклад: «До того часу він був уже готовий милуватися рожевими слонами». Ідіома *see pink elephants* означає бачити галюцинації.

Такі ідіоми нерідко є пасткою для перекладачів, оскільки їхні значення без словника можуть бути зрозумілі лише носіям мови, оскільки вони об'єднують у собі можливості подвійного вживання: у ролі фразеологізму й у ролі вільного словосполучення. Англійське висловлювання *the writing on the wall* може мати пряме значення («напис на стіні»), але може вживатися і в переносному значенні («зловісний знак»).

Існують випадки, коли автор зі стилістичною метою змінює фразеологізм або використовує лише частину фразеологізму зі значенням цілого. Водночас не завжди значення цілого фразеологізму може повністю зберігатися. Перекладач змушений відновлювати фразеологічні одиниці, які зазнали авторської трансформації.

1.2 Теоретичні аспекти ідіом

Ідіома – це фраза або вираз, який зазвичай представляє переносне, небуквальне значення, додане до фрази; але деякі фрази стають образними ідіомами, зберігаючи буквальне значення фрази [34]. Класифікована як шаблонна мова, переносне значення ідіоми відрізняється від буквального значення. Ідіоми поширене явище в багатьох мовах; лише в англійській мові існує приблизно двадцять п'ять мільйонів ідіоматичних виразів [24].

Коли два або три слова традиційно використовуються разом у певній послідовності, вони утворюють незворотний біном. Наприклад, *a person may be*

left high and dry, але не *dry and high*. *Leave somebody high and dry* означає залишити когось без допомоги у складній ситуації. Однак не всі незворотні біноми є ідіомами: *chips and dip* є незворотним, але його значення прямо впливає з його компонентів [25].

Ідіоми мають різним ступенем рухливості. У той час як деякі ідіоми використовуються лише в звичайній формі, інші можуть зазнавати синтаксичних модифікацій, таких як пасивізація, підвищення конструкцій і розщеплення, демонструючи роздільні складові всередині ідіоми.

Мобільні/гнучкі ідіоми, що дозволяють такий рух, зберігають своє ідіоматичне значення, де фіксовані ідіоми не зберігають:

Мобільні ідіома *break the ice*:

Only after our trip I could *break the ice*. ————— Only after our trip *the ice was broken*.

У прикладі, наведеному вище, застосовано пасивізацію.

Фіксована ідіома *break a leg*:

Everything will be fine. *Break a leg!* ————— Everything will be fine.
Break a nose!

У прикладі, наведеному вище, можна побачити, замінивши слово *leg* на *nose*, сенс ідіоми втрачається.

Фіксовані ідіоми мають передаватись на письмі та у мовленні саме у такій формі, у якій вони існують, без змін. Якщо таку ідіому змінити, то її значення буде незрозумілим. Натомість гнучкі ідіоматичні вирази можуть бути модифікованими, а їхній сенс буде незмінним. [26].

Типи мобільності, дозволені для певних ідіом, також пов'язані зі ступенем, до якого буквально читання ідіоми має зв'язок з її ідіоматичним значенням. Це називається мотивацією або прозорістю. У той час як більшість ідіом, які не відображають семантичного складу, як правило, не допускають модифікації без прикметників, ті, які також є мотивованими, допускають лексичну заміну [27]. Наприклад, *oil the wheels* та *grease the wheels* допускають варіації для іменників, які виявляють подібне буквально значення [33]. Ці типи змін можуть відбуватися

лише тоді, коли мовці можуть легко розпізнати зв'язок між тим, що має виражати ідіома, та її буквальним значенням, отже, така ідіома, як *kick the bucket*, не може мати місце як *kick the pot*.

З точки зору граматики залежностей, ідіоми представлені як катена, яка не може бути перервана неідіоматичним вмістом. Хоча синтаксичні модифікації вносять порушення в ідіоматичну структуру, ця безперервність потрібна лише для ідіом як лексичних записів [32].

Певні ідіоми, які допускають необмежену синтаксичну модифікацію, можна назвати метафорами. Вирази, такі як *jump on the bandwagon*, *pull nits*, and *draw the line*, усі репрезентують своє значення незалежно у своїх дієсловах і об'єктах, що робить їх композиційними. У ідіомі *jump on the bandwagon* передбачає приєднання до чогось, а «*bandwagon*» може означати колективну справу, незалежно від контексту [26].

Дослівний переклад непрозорої ідіоми, швидше за все, не передасть того самого значення іншими мовами. Англійська ідіома *break a leg* має різноманітні еквіваленти в інших мовах, наприклад, *in bocca al lupo* («в роті у вовка») італійською та 加油 («додати олії») китайською.

Деякі ідіоми мають прозору семантику. Значна частина їхнього значення проходить, якщо їх сприймати (або перекладати) буквально. Наприклад:

- *keep an eye on* — спостерігати

Слово *eye* дає нам зрозуміти, що ця ідіома про зір чи бачення чогось.

- *piece of cake* — щось легке

Дослівно ідіома *piece of cake* — це шматок торта, який можна легко відрізати.

- *hit the road* — вирушати

Слово *road* дає нам зрозуміти, що ця ідіома про дорогу чи шлях.

- *be on thin ice* — ходити по тонкому льоду, бути в небезпечній ситуації.

Thin ice (тонкий лід) — це небезпечно, і через це зміст ідіоми зрозумілий без пояснення її.

Інша категорія ідіом — це слово, яке має кілька значень, іноді одночасно, іноді впливаючи з контексту його вживання. Це видно в англійській мові (здебільшого без флексії) у полісемах, загальному вживанні того самого слова для позначення діяльності, тих, хто нею займається, продукту, що використовується, місця чи часу діяльності, а іноді й дієслова.

У 2015 році TED зібрав 40 прикладів ідіом, які неможливо перекласти буквально. Серед них є шведський вираз *att glida in på en räkmacka*, який дослівно перекладається, як «залізти на бутерброд з креветками», що стосується тих, кому не довелося працювати, щоб потрапити туди, де вони є [18].

Ідіома «*проливати крокодилячі сльози*», що означає вираження нещирого горя, широко поширена в європейських мовах, але також використовується в арабській, суахілі, перській, китайській, монгольській та деяких інших.

Походження міжмовних ідіом часом невідоме. Одна з теорій полягає в тому, що міжмовні ідіоми є явищем мовного контакту, що виникає в результаті дослівного перекладу, який називається калькою. Це може статися в результаті використання *lingua franca*, коли мовці використовують вирази своєї рідної мови, що відкриває їх для носіїв інших мов. Інші теорії припускають, що вони походять від спільної мови предків або що люди природно схильні до розвитку певних метафор.

1.3. Лінгвокультурами

«Лінгвокультурами — мовні одиниці, що є носіями культурологічної інформації, культурних цінностей» [с. 9, 2]. Вони є ядром досліджень в лінгвокультурології.

Наука, що вивчає лінгвокультурами, лінгвокультурологія, — вивчає картини світу чи окремої країни, мовної свідомості та особливостей ментально-лінгвального комплексу, може бути розглянута як культурологічна лінгвістика. [5]

Об'єктом лінгвокультурології є мова у співвідношення з індивідуальною чи колективною свідомістю.

Предметом лінгвокультурології є одиниці мови, що мають важливу інформацію, яка стосується культури.

Головна мета лінгвокультурології — дослідити, як культурне середовище впливає на мову.

Функції лінгвокультурем

Дослідниця Н. Медвідь виокремлює такі функції:

- 1) Етнокультурологічна (підвищення рівня інформаційної насиченості тексту за рахунок включення національних аспектів).
- 2) Аксіологічна (закріплення національно-культурних цінностей разом із встановленими для них оцінками та значеннями).
- 3) Образна (створення основи для художнього образу).
- 4) Сакральна-символічна (оновлення образів та ідей за допомогою контекстуальних знань, що стимулюють їхню активність).
- 5) Текстотворча (забезпечення єдності та логічного викладу тексту).
- 6) Кумулятивна (акумуляція та збереження фрагментів культурної інформації). [12]

Класифікація

Зараз не існує єдиної класифікації лінгвокультурем. «Однією з найбільш детальних класифікацій лінгвокультурем є класифікація В. Маслової. Науковиця поділяє лінгвокультуреми на:

- безеквівалентну лексику;
- міфологізовані культурно-мовні одиниці;
- пареміологічний фонд;
- символи культури;
- стійкі образні порівняння;
- лінгвокультуреми зі сфери мовленнєвої поведінки та етикету;
- лінгвокультуреми зі сфери релігії;
- фразеологізми» [с. 87, 5]

Лінгвокультурема має глибокий сенс, який несе в собі культурне середовище, яке це слово чи вислів відображає. До лінгвокультурем можна

віднести лексичні одиниці без прямого еквіваленту, міфологічні мотиви, фразеологічні звороти та національні символи.

Прикладами лінгвокультури в англійській мові є *blockbuster*, *skyscraper*, *jazz*, *selfie*. Ці приклади показують, як мова відображає унікальний культурний простір США, що охоплює широкий спектр впливів, від регіональних діалектів до явищ популярної культури та масової свідомості.

Одне й те саме слово може мати різну культурну конотацію в різних мовах. Наприклад, візьмімо слово «півень» та порівняймо його:

- в англійській мові *півень* асоціюється із пробудженням, енергією та початком нового дня;
- в іспанській мові *півень* – це символ танцю фламенко та пристрасті;
- в китайській мові *півень* – це символ процвітання та удачі;
- в німецькій мові *півень* – це символ пильності.

Отже, кожна мова має свої лінгвокультури, які створились та продовжують виникати завдяки різному культурному мисленню народів.

1.4. Перекладацькі трансформації

Перекладацькі трансформації (ПТ) — це прийоми, якими користується перекладач під час перекладацького процесу аби досягти адекватного перекладу тексту оригіналу. За словами О. Селіванової перекладацькі трансформації – це перетворення форми чи змісту й форми в перекладному тексті з метою досягнення балансу різних видів інформації та прагматичного впливу на адресата порівняно з текстом оригіналу [14]. Єдиної класифікації перекладацьких трансформацій немає — залежно від характеру перетворень перекладацькі трансформації розділяються на лексичні, граматичні та лексико—граматичні.

До лексичних трансформації входять: стандартний еквівалент, варіативний еквівалент, калькування, транскрипція, транслітерація, конкретизація, узагальнення, додавання, опущення, модуляція (смісловий розвиток).

До граматичних: граматична заміна, перестановка слів чи частини речення, додавання, опущення, членування речення, об'єднання речення.

До лексико—граматичних: антонімічний переклад, описовий переклад.

Щоб зрозуміти суть кожного виду ПТ, розглянемо їх докладніше.

Лексичні трансформації

Під час використання лексичних трансформацій перекладач використовує лексичні мовні засоби.

- 1) Стандартний еквівалент. Використовуючи стандартний еквівалент для перекладу, перекладач підбирає слово, у якого лише одне значення в словнику. Наприклад, це можуть бути назви днів тижня, місяців, хімічних елементів:

It was Monday – Це був *понеділок*;

His birthday was on May — Його день народження було в *травні*.

- 2) Варіативний еквівалент. У цьому випадку перекладач використовує слово, у якого багато значень у словнику:

What a beautiful day! — Який *прекрасний* день!

Слово *beautiful* перекладено не як «красивий», а як «прекрасний».

- 3) Транслітерація — відтворення графічного вигляду слова:

Bonus — бонус.

Camera — камера.

Football — футбол.

- 4) Транскрипція — відтворення звучання слова:

File — файл.

- 5) Калькування — дослівний переклад. Під час використання цього способу перекладу, потрібно бути уважним, аби сенс перекладеного залишився зрозумілим для читача:

Recently smart homes have become very popular. — Нещодавно *розумні будинки* стали дуже популярні.

Нижче наведено невдалий приклад калькування, де потрібно було б уникнути його:

I noticed that he felt under the weather — Я помітила, що він *почувався під погодою*.

Ідіома *to feel under the weather* означає *бути сумним*, тому калькування в цьому випадку робить переклад неадекватним для сприйняття.

- 6) Конкретизація — прийом, який надає перекладу більш вузького значення:

That meal was the most delicious in my life, I swear! — Ця *вечеря* була найсмачнішою в моєму житті, я клянусь!

Слово *meal* в англійській мові означає *прийом їжі*. Це може бути сніданок, обід чи вечеря. У перекладі використано конкретизацію цього поняття та обрано слово «вечеря».

- 7) Узагальнення — прийом, який надає перекладу більш широкого значення:

Tom Smith was 8 feet 5 inches tall. — Том Сміт був *високого зросту*.

Children took off their boots. — Діти зняли *взуття*.

- 8) Додавання та опущення лексичних одиниць в реченні:

Приклад додавання: *That tree was iridescent.* — Те дерево було яскраво—*зелене*.

Приклад опущення: *His actions show how intelligent and clever he is.* — Його дії показують, наскільки він *розумний*.

- 9) Модуляція — логічна заміна слова чи частини речення, яка найчастіше відбувається вимушено через неадекватність чи нечіткий сенс, який може передати прямий переклад:

You have to feel Zen — Ти повинен дивитись на це *філософськи*.

“*To feel Zen*” — почуватись розслабленим і не турбуватися про речі, які ви не можете змінити. Слово *Zen* (Дзен¹) перекладено прислівником *філософськи* задля того, щоб ширше коло зрозуміло зміст ідіоми.

Граматичні трансформації

- 1) Граматична заміна — зміна частини мови:

¹ Дзен — форма буддизму, що виникла в Японії, яка підкреслює, що релігійне знання досягається через очищення розуму від думок і зосередження уваги на чомусь одному, а не через читання релігійних творів.

The *opening* ceremony was conducted at the highest level. — Церемонію *відкриття* провели на найвищому рівні. Прикметник *opening* в перекладі було замінено на іменник *відкриття*.

- 2) Перестановка слів чи частини речення:

A new Ukrainian film was shown right after the air—raid alert.

Відразу після повітряної тривоги показали новий український фільм.

- 3) Додавання, опущення граматичних форм (артиклі, допоміжні та модальні дієслова, присвійні займенники):

The enterprise should *have* increased *the* amount of goods. — Підприємство повинно було підвищити кількість продукції.

- 4) Членування речення на окремі частини:

That new perfume was launched in November and had the biggest sales in Europe. — Ті парфуми були запущені в продаж в листопаді. Вони мали найбільші продажі у Європі.

- 5) Об'єднання речень:

That new perfume was launched in November. It had the biggest sales in Europe. — Ті парфуми були запущені в продаж в листопаді та мали найбільші продажі у Європі.

Лексико—граматичні трансформації

- 1) Антонімічний переклад — прийом заміни перекладачем стверджувальної частини на заперечення або навпаки:

Keep off the grass – По газонах *не* ходити.

- 2) Описовий переклад — прийом, який дозволяє більше широко перекласти слово чи фразу в оригінальному тексті:

That couple has *sedan*. — Ця пара мала *легковий автомобіль у трикутній комплектації з окремими відсіками для двигуна, пасажирів та вантажу*.

Класифікація перекладацьких трансформацій допоможе вдало, чітко та структуровано проаналізувати ідіоматичні одиниці у текстах серіалу.

ВИСНОВОК ДО 1 РОЗДІЛУ

Практика перекладу ідіом — доволі глибоке та складне завдання, через те, що ці одиниці сталі та не можуть бути перекладені дослівно. Лінгвокультуреми демонструють культурне середовище, тому перекладаючи їх також важливо передати точний зміст та познайомити із традиціями та культурними особливостями мови й країни. Вкрай важливо, щоб такі вирази було перекладено природньо, аби читач чи глядач міг легко зрозуміти сенс тексту, який читає чи слухає.

Для того, щоб ідіоматичні вирази та лінгвокультуреми були зрозумілі в перекладеному тексті, перекладачі та редактори повинні не лише вправно добирати відповідники, а й вміти образно передати зміст сталих одиниць, якщо відповідника немає у мові перекладу. Тут стають у нагоді перекладацькі трансформації, користуючись якими можна гарантувати, що перекладений текст відгукнеться цільовій аудиторії так само, як і оригінал.

Професійний переклад ідіом та лінгвокультурем необхідний для ефективної міжкультурної комунікації та збереження багатства і мови оригіналу й мови перекладу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІДІОМАТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРЕМ

2.1. Розгляд ідіоматичних одиниць

Опираючись на вищенаведені теоретичні положення, розглянемо матеріал, зафіксований у 2, 3 та 4 сезонах серіалу «Відчайдушні домогосподарки» за такою схемою:

Ідіома — переклад — значення — тип перекладацької трансформації

1. *Lunch was out of this world.* — Обід був неймовірно смачним. (2 сезон 14 серія).

“Be out of this world” означає щось неземне, чудове, приголомшливе. У перекладі використано прийом граматичного опущення, а саме: прийменникового словосполучення *out of*, займенника *this*, іменника *world*. Також модуляція: *out of this world* переклали як *неймовірно смачний*, задля того, щоб текст був природнім для аудиторії. Вираз *out of this world* у цьому випадку перекладено «смачний», бо йдеться про їжу.

2. *What on earth?* — Що? (2 сезон 14 серія)

“What on earth” можна перекласти, як «що сталося?» чи «що відбувається?» Тут перекладачі використали опущення питального займенника *what* та прийменника *on*. Опущення спростило вираз та зробило його зрозумілішим.

3. *Flip—flop* — Зміна. (2 сезон 14 серія)

“Flip—flop” — різка зміна запланованого. Взагалі, *flip—flop* – це шльопанець, а використовувати його як ідіому почали тому, що такий вид взуття видає різкий звук. Найчастіше цей вираз вживається тоді, коли людина швидко змінила свої плани чи погляди на щось. Як в українській мові кажуть «перевзутись». *Зміна* – це варіативний еквівалент до ідіоми *flip—flop*.

4. *It’s my call.* — Я і вирішую. (2 сезон 15 серія)

Ідіома “it is somebody’s call” використовується для означення, що хтось має бути тим, хто приймає рішення про щось. Чітко спостерігаємо опущення дієслівної частки *is* та присвійного займенника *my*. Також використано

граматичну зміну частини мови: іменник *call* на дієслово *вирішувати*. Ба більше, це ще й лексична заміна: *it* — *я*, *call* — *вирішувати*. У перекладі додано сполучник *i* та вжито модуляцію задля зрозумілого змісту фрази.

5. *To rush off*. — Поспішати. (2 сезон 15 серія)

Ідіома “*to rush off*” означає поспішно піти чи від’їжджати. Перекладачі використали стандартний еквівалент цієї ідіоматичної одиниці. Опущені інфінітивна частка *to*.

6. *Perk you up*. — Тебе збадьорить. (2 сезон 15 серія)

“*Perk somebody up*” — стати жвавішим, веселішим або збадьорити чи звеселити когось. Перекладено, використавши варіативний еквівалент та транспозицію: займенник *you* переставлено наперед речення.

7. *Off the top of my head*. — Та хоча б тому що... (2 сезон 15серія)

“*Off the top of one's head*” означає одразу і без зайвих роздумів. Аналізуємо, що в перекладі ідіоми відсутній дослівний переклад усіх слів ідіоматичної одиниці. За допомогою такої перекладацької трансформації як-от модуляція донесено правильний зміст.

8. *I left in such a rush*. — Я так швидко поїхала. (2 сезон 15серія)

“*To leave in a rush*” — швидко або раптово піти, тому що поспішаєте. Опущення прислівника *in* та неозначеного артикля *a*. *Left in a rush* перекладено лише одним словом *поїхала*. Граматична заміна частини мови: іменник *a rush* — на дієслово *поїхати*.

10. *We have a bond*. — Ми маємо зв’язок. (2 сезон 20 серія)

“*A bond*” — близький зв’язок між двома чи більше людьми, глибоке почуття дружби, любові або спільні переконання та досвід, які об’єднують. *Зв’язок* – варіативний переклад слова *a bond*.

11. *Let me be your rock*. — Я буду тобі опорою. (2 сезон 20 серія)

“*Be someone’s rock*” — бути людиною, від якої можна отримати підтримку в складній ситуації. Взагалі, основне значення слова *rock* — це камінь чи скеля, проте варіативним перекладом постає опора. Такий переклад ідіоми доволі логічний, бо скеля — це опора, на яку можна обпиратись.

12. *It is out of my hands.* — Я тут ні до чого. (2 сезон 20 серія)

Ідіома “*Out of one's hands*” використовується тоді, коли кажуть про ситуацію, яку людина не контролює. Якщо щось *out of one's hands*, людина більше не несе за це відповідальність і нічого не можете з цим зробити. Перекладацький прийом модуляції допоміг уникнути буквалізму, як бачимо, в перекладі не має слова «руки». «Я тут ні до чого» — вираз, який часто вживається в українській мові і є для української аудиторії природнім.

13. *To feel pretty Zen.* — Дивитись на це філософськи. (2 сезон 7 серія)

“*To feel Zen*” — почуватись розслабленим і не турбуватися про речі, які ви не можете змінити. Слово *Zen* (Дзен²) перекладено прислівником *філософськи* задля того, щоб ширше коло зрозуміло зміст ідіоми. Такий вид перекладацької трансформації називається модуляція.

14. *My hands are tied.* — Я тут безсилий. (2 сезон 21 серія)

“*Hands are tied*” використовується тоді, коли хтось не може діяти вільно, тому що правило або закон перешкоджає цьому. В українській мові є еквівалентний фразеологізм *зв'язувати руки й ноги*. Проте у цьому випадку автори перекладу використали прикметник *безсилий*, який доволі чітко співпадає із значенням англійської ідіоми.

15. *We are a bit behind the eight—ball going in.* — Нам довелося попотіти. (2 сезон 21 серія)

“*Be behind the eight ball*” — бути в складній ситуації. Ідіома походить з більярду, де, якщо куля номер вісім знаходиться між “києм” і “об’єктною кулею”, то гравець не може зробити прямий удар. Суть ідіоми перенесено дієсловом у непрямому значенні «попотіти», тобто добряче постаратись над чимось. Перекладачами виконаний описовий переклад, використавши прийом модуляції.

16. *We pled your case.* — Ми захищали тебе. (2 сезон 21 серія)

² Дзен — форма буддизму, що виникла в Японії, яка підкреслює, що релігійне знання досягається через очищення розуму від думок і зосередження уваги на чомусь одному, а не через читання релігійних творів.

“Plead someone’s case” — висловлювати свої аргументи щодо справи або звинувачення в суді. Використано опущення іменника *case* та варіативний переклад дієслова *plead*. Замінено присвійний займенник *your* на особовий *тебе*.

17. *We fought tooth and nail*. — Ми захищали тебе. (2 сезон 21 серія)

“Fight tooth and nail” — дуже старатися, щоб отримати те, що ти хочеш. Аналізуючи переклад цієї ідіоми, можна побачити, що тут наявний описовий переклад: ідіому *fight tooth and nail* переклали дієсловом *захищати*.

18. *The gloves are coming off*. — Війну розв’язано. (2 сезон 21 серія)

“The gloves come off” — почати наполегливо боротися або змагатися, щоб досягти чогось. Використано опущення багатьох частин ідіоми: дієслова *are*, *coming*, іменника *gloves* та прислівника *off*. Модуляція, змістовий переклад зробили текст зрозумілими для аудиторії.

19. *To feel under the weather*. — Погано. (2 сезон 22 серія)

“Under the weather” — погано почуватись (найчастіше через хворобу). Генералізація: переклад цілої ідіоми лише одним прикметником, бо буквальний переклад тут недоречний.

20. *I am sort of up against the wall*. — У мене немає вибору. (2 сезон 22 серія)

“Be against the wall” — бути у дуже поганому становищі або ситуації.

У перекладі ідіоми “be against the wall” використано модуляцію, адже, якщо перекласти дослівно «бути проти стіни» текст буде не природнім для української аудиторії.

21. *Out of the blue*. — Раптом. (3 сезон 3 серія)

“Out of the blue” — щось трапляється зненацька, абсолютно несподівано. Ідіому перекладено, використавши прислівник *раптом* (прийом генералізації). Також опущено прислівник *out, of*, артикль *the* та прикметник *blue*.

22. *Lighten up*. — Та розслабся. (3 сезон 3 серія)

“Light up” — мати щасливий вигляд.

У цьому випадку бачимо, що нічого спільного із перекладом слова *light* – *світло* — немає. Ідіома перекладається за допомогою змістового розвитку задля зрозумілого змісту.

23. *I was dead to the world.* — Я спав, мов колода. (3 сезон 14 серія)

“Be dead to the world” — міцно спати.

У перекладі цієї ідіоматичної одиниці перекладачі використали варіативний еквівалент, а саме: порівняння із колодою (стовбур дерева, що непохитно лежить).

24. *He drives me crazy.* — Він доводить мене до сказу. (3 сезон 14 серія)

“To drive someone crazy” — робити когось засмученим або роздратованим.

Перекладачами використано граматичну заміну прикметника *crazy* на іменник *сказ*, варіативний переклад дієслова *drive* на *доводити* та додавання прийменника *до*.

25. *To chew the fat.* — Плескати язиком. (3 сезон 22 серія)

“To chew the fat” — говорити з кимось у неформальній та дружній атмосфері.

При перекладі ідіоми “*to chew the fat*” перекладачі використали еквівалентний фразеологізм «плескати язиком». Буквальний переклад англійської ідіоми мав би незрозумілий зміст для української аудиторії.

26. *Susan couldn't wait to pop the question.* — С'юзан не дочекалася пропозиції. (3 сезон 23 серія)

Ідіома “to pop the question” означає освідчитись.

При перекладі було використано модуляцію, також була граматична заміна частини мова: в оригіналі це дієслово *to pop the question*, а в перекладі це іменник *пропозиція*.

27. *All the guests are out there sweating like pigs.* — Гості пітніють як свині. (3 сезон 23 серія)

Ідіома “to sweat like a pig” — сильно пітніти.

Перекладачами було використано дослівний переклад ідіоми *sweating like pigs* – пітніти як свині.

28. *Susan and Mike finally tied the knot.* — С'юзан і Майк нарешті одружились. (4 сезон 1 серія)

Ідіома “tie the knot” означає одружитись.

Під час перекладу було використано модуляцію, аби глядач зміг зрозуміти ідіому, оскільки дослівний переклад не зміг би описати зміст цієї одиниці.

29. *Just in the nick of time to save the life.* — Саме надійти вчасно та врятувати життя. (4 сезон 1 серія)

Ідіома “*In the nick of time*” – в останній момент.

Для перекладу було використано модуляцію та опущення: в оригіналі це 5 слів, а в перекладі лише 1.

30. *I'll give a holler, when I need you.* — Я покличу тебе, коли ти мені знадобишся. (4 сезон 1 серія)

Ідіома “*To give a holler*” — звернутись до когось.

Іменник *holler* означає *гучний крик*. При перекладі було використано лексичне опущення дієслова *give* та граматичне опущення артикля *a*.

31. *Now duck out when the lights go down.* — Тепер ти можеш іти, коли погасне світло. (4 сезон 1 серія)

Ідіома “*to duck down*” — прослизнути, непомітно покинути місце.

Дієслово *to duck* в англійській мові означає ухилитись, щоб ніхто не побачив. Перекладач використав варіативний відповідник до цієї ідіоми, проте слово *іти* в тексті перекладу не описує повний сенс цієї ідіоматичної одиниці. Також було опущено лексичну одиницю (прислівник *out*), оскільки в оригіналі це 2 слова, а в перекладі лише 1.

32. *I am sensing that this little nest egg of yours is illegal.* — Тепер я розумію, що твоє невеличке заощадження не зовсім легальне. (4 сезон 2 серія)

Ідіома “*a nest egg*” — заощадження.

Було використано прийом модуляції, граматичне опущення артикля *a* та лексичне опущення.

33. *Can I pencil you in?* — То я можу розраховувати на тебе? (4 сезон 2 серія)

Ідіома “*to pencil someone in*” — влаштувати щось тимчасово.

Перекладач використав модуляцію задля природнього звучання перекладу.

34. *Why are you walking on eggshells?* — Чому ти це так приховуєш? (4 сезон 2 серія)

Ідіома “to walk on eggshells” — бути обережним та приховувати якусь інформацію, щоб не засмутити когось.

Щоб зробити переклад цієї ідіоми адекватним, перекладач використав прийом модуляцій.

35. I'm back and can *shoulder that burden* for you. — Я повернулась та візьму цей обов'язок на себе. (4 сезон 2 серія)

Ідіома “to shoulder the burden” — взяти на себе відповідальність.

Перекладач використав модуляцію задля природнього звучання перекладу.

36. But Mike is *a big spooner*. — Майк любить обійматись. (4 сезон 1 серія)

“A big spooner” — так називають людину, яка обіймає іншу під час сну. Також існує *a little spooner* — та, кого обіймають. Іменник *spoon* (ложка), від якого пішла назва *spooner*, описує позу, у якій сплять люди. Щоб зробити переклад цієї ідіоми адекватним, перекладач використав прийом модуляцій та вжив дієслово *обійматись*.

37. The support that they had was quickly *washed away*. — Підтримка, яку вони мали, моментально зникла. (4 сезон 5 серія)

“To wash away” — позбутись чогось.

Перекладачем було використано варіативний відповідник *зникнути*. Також було опущено граматичну частку *to* та використано лексичне опущення.

38. A bag of doughnuts to keep me *under lock and key*. — Пакунок пончиків не змусить мене сидіти під замком. (4 сезон 5 серія)

“Under lock and key” — щось секретне та захищене від інших.

Перекладачем було використано варіативний відповідник *під замком* та конкретизацію: лексичне опущення іменника *key* та сполучника *and*.

39. And you flew all the way here *to twist my arm*? — І ти приїхав сюди, щоб переконати мене не робити цього? (4 сезон 6 серія)

“To twist someone's arm” — змусити когось щось зробити.

Було використано модуляцію, аби переклад був адекватним та зрозумілим.

40. But aren't you the one who told me *to not judge the book by its cover*? — Чи не ти мені часом говорила не судити книжку за обкладинкою? (4 сезон 8 серія)

“To not judge the book by its cover” — не судити щось за зовнішніми факторами.

Перекладено дослівним перекладом *to not judge the book by its cover* — не судити книжку за обкладинкою. Також опущено прийменник *its*, *by*, артикль *the*, частку *to*.

Проаналізувавши переклад ідіоматичних одиниць у серіалі, варто зазначити, що перекладачі найчастіше використовували різноманітні перекладацькі трансформації, а саме: модуляцію, варіативні еквіваленти, опущення та додавання. Лише раз було вжито еквівалентний фразеологізм: *to chew the fat* — плескати язиком. Деякі ідіоми можна було б замінити на еквівалентні українські фразеологізми. Наприклад:

- *to rush off* — не *поспішати*, а *бігти*, *висолопивши голову/язика*.
- *to be out of the blue* — не *раптом*, а *мов стрельнув*; *як грім з ясного неба*; *як Пилип з конопель*; *як дощ на голову*.
- *to feel under the weather* — не *погано*, а *не з маком*; *почуватися на зле*.
- *to be dead to the world* — *я спав*, *мов колода* можна замінити на *спати без задніх ніг*; *спати без пам'яті*; *спати як камінь*.
- *be behind the eight—ball going in* — *попотіти* можна замінити на *гнути спину*, *рук не чути*, *товктися як у ступі*.
- *to fight tooth and nail* — не *захистити*, а *давати відкоша* чи *стояти горою*
- *under lock and key* — не *під замком*, а *під трьома замками*.

2.2. Асоціативне опитування

Лінгвокультурологія тісно співвідноситься із стереотипами, які розглядають як частину культури. Лінгвокультурема є репрезентантами культурного середовища і для повноцінного сприйняття аналізу особливостей їхнього перекладу важливо розуміти, як мислить аудиторія.

Нами було проведено опитування (додаток), мета якого полягала у з'ясуванні того, які асоціації виникають в уявленні людей про американців. Було опитано 30 осіб за допомогою Google Форми. Завдання полягало в тому, що реципієнти повинні були назвати по 5 слів чи словосполучень, які для них

найбільше характеризують американців, адже серіал «Відчайдушні домогосподарки» відображає події в Сполучених Штатах Америки.

Погляньмо на результати:

Фаст-фуд — 17

Свобода — 9

Різноманітність — 5

Орел — 4

Демократія — 4

Вечірки — 3

Харизматичні — 3

Щирість — 2

Толерантність — 2

Можливості — 2

Американська мрія — 2

Кока-кола — 2

Нещирі — 2

Гроші — 2

Технології — 2

Голівуд — 2

Статуя Свободи — 2

Американський футбол, ЛГБТ, Трамп, Melting pot, Тейлор Свіфт, швидкість, інтерес до спорту, доброта, благодійність, безтурботні, оптимістичні, сміливі, впевненість, лінь, наполегливі, креативність, яскравість, погане знання географії, креативність, яскравість, погане знання географії, багаті, поважають країну, пишаються народом, лицемірні, комунікативні, усміхнений, вільний, бомжуватий, тупенький, неохайність, пишні жіночі форми, взуття на ліжку, самолюбство, цукор, прогрес, величезні дерева, вузький кругозір, політика, тероризм, зброя, вторгнення — 1.

Проаналізувавши найчастіші відповіді на питання «Назвіть 5 слів чи словосполучень, які у вас асоціюються з американцями», бачимо, що культура

швидкого харчування займає перше місце. Наступна асоціація – свобода, також одна з найпопулярніших характеристик Америки. Більшість вважає, що Америка – це про свободу вибору та демократію. Ба більше, слово «демократія» написали 4 особи. Різноманітність культур (5) ще називають терміном «melting pot», який був також написаний одним із реципієнтів опитування.

Класифікація за позитивними, нейтральними та негативними якостями

Позитивні асоціації: швидкість, інтерес до спорту, доброта, благодійність, безтурботні, оптимістичні, сміливі, впевненість, наполегливі, креативність, яскравість, поважають країну, пишуться народом, комунікативні, усміхнений, вільний, прогрес, свобода, демократія, харизматичні, щирість, толерантність, американська мрія, можливості, технології

Нейтральні асоціації: американський футбол, ЛГБТ, Трамп, Melting pot, Тейлор Свіфт, багаті, пишні жіночі форми, взуття на ліжку, цукор, величезні дерева, політика, зброя, фаст-фуд, різноманітність, орел, вечірки, кока—кола, гроші, Голівуд, Статуя Свободи.

Негативні асоціації: лінь, погане знання географії, лицемірні, бомжуватий, тупенький, неохайність, самолюбство, вузький кругозір, тероризм, вторгнення, нещирі.

У більшості реципієнтів виникли позитивні (25 відповідей) чи нейтральні (20 відповідей) асоціації, а негативних – 11.

Отже, стереотипи відіграють важливу роль у світосприйнятті країни. Проаналізувавши опитування, можна побачити, що база асоціацій у осіб, що відповіли на питання, схожа. Більшість цих стереотипів нав'язані фільмами, серіалами, соціальними мережами. Завдяки потужній американській кіноіндустрії, глядачі з інших країн поринають в «інше життя», де все не таке, як вдома. Режисери та сценаристи намагаються показати, як виглядає звичайне американське життя, їхній менталітет, проте використовують прийом романтизації, завдяки якому глядачі закохуються в американський світоустрій та мріють там побувати.

2.3. Аналіз лінгвокультурам

Далі проаналізуємо приклади лінгвокультурам у текстах 3 та 4 сезонів серіалу за схемою:

Лінгвокультурема — переклад — значення — тип перекладацької трансформації

1. We're finally taking our *honeymoon* — Нарешті ми їдемо в медовий місяць.
(3 сезон 23 серія)

“Honeymoon” – медовий місяць.

Поїздка у медовий місяць – це традиція для американців. Найчастіше вони віддають перевагу поїздкам у Гаваї чи на інші острови.

Перекладено прийомом калькування

2. She was determined to have a *traditional wedding*. The *handkerchief* in her cleavage was borrowed. The *garter on her leg* was blue and the *diamonds* on her ears were old. — Вона мріяла про традиційне весілля. Хусточка у її корсеті була позиченою, підв'язка на її нозі блакитною, а діаманти у сережках старими. (3 сезон 23 серія)

“The handkerchief” — носова хустка. Було вжито варіативний відповідник, зменшено-пестливе слово «хусточка», опущення артикля the.

“The garter” — підв'язка на ногу. Перекладач також підібрав варіативний відповідник «підв'язка», опущення артикля the.

“The diamonds” — діаманти. Перекладач використав прийоми калькування та опущення артикля the.

У цих реченнях описано традиційне вбрання нареченої на весілля в Америці: хусточка в корсеті, підв'язка на ногу, старовинні діамантові сережки.

3.

- It is after 3. Where the hell is Bree? — Вже за третю. Де в біса Брі?

- I know her plane landed on time. She's probable be here in any seconds. — Її літак приземлився вчасно, напевно вона вже на підході. (3 сезон 23 серія)

Американці часто не терплять запізнь, то в цьому пункті описується їхня жага до пунктуальності.

4. I just paid 500 bucks for a makeup artist to do my face. Do you really think I want to march down the aisle looking like I just ate a Popsicle? — Я заплатила за макіяж 500 баксів. Ти думаєш, я піду до вінця з помаранчевими, як чупачупс, губами? (3 сезон 23 серія)

Гроші відіграють велику роль в житті американців, якщо гроші витрачено, то все повинно бути ідеально. Також слово *popsicle* — це фруктовий лід, який було придумано в Америці.

Перекладач вирішив використати варіативний відповідник, замінивши слово «фруктовий лід» на «чупачупс».

5. When her *beloved* comes home. — Коли коханий повернеться додому. (4 сезон 1 серія)

В англійській мові є безліч звертань до коханої людини: *honey*, *my love*, *sweetheart*, *beloved*.

“Beloved” було перекладено варіативним відповідником *коханий*.

6. There are 200 hundred people waiting for me to lead *a conga line*. — Двісті гостей чекають на наш весільний танець. (4 сезон 1 серія)

“A conga line” — вид танцю, коли люди стоять в лінії та тримаються за талію. Найчастіше цей танець танцюють на вечірках чи святкуваннях. В Америці цей танець популярний на весіллях, бо він легкий, веселий та згуртовує людей [21].

Назву танцю було перекладено використавши модуляцію, бо український глядач не знає, назву цього танцю.

7. I should have *a brunch*, so everyone can get to know you. — Треба влаштувати вечірку, щоб ти зі всіма познайомилась. (4 сезон 1 серія)

Лінгвокултураема “brunch” утворилась з 2 слів: “breakfast” (сніданок) та “lunch” (обід), аби утворити новий прийом їжі між сніданком та обідом.

Цю одиницю було перекладено варіативним словом «вечірка», оскільки *branch* частіше і є святкуванням будь-чого. Проте можна натрапити й на прийом транслітерації — «бранч».

8. I'm having a *barbecue* this Saturday. — Я влаштую барбекю в суботу. (4 сезон 1 серія)

“Barbecue” — це традиція для американців. Майже кожні вихідні води збираються родиною чи друзями та жарять м'ясо на решітках.

Для перекладу було використано прийом транслітерації: *barbecue* — барбекю.

9. How are you doing? What's up? You look good. — Як твої справи? Чудово виглядаєш. (4 сезон 1 серія)

Типове привітання англійською складається із прояви інтересу до співрозмовника.

Український переклад складається лише з 1 фрази «Як твої справи?», хоча в оригіналі це “*How are you doing?*” та “*What's up?*” — прийом конкретизації.

10. I brought you a little *welcome-back gift*. — Я принесла тобі невеликий подарунок. (4 сезон 1 серія)

Однією з традицій в американців — це дарувати подарунок, коли людина повертається з якогось місця додому.

“Welcome-back gift” — невеликий подарунок, який дарують, наприклад, коли людина повертається з відпустки/лікарні/подорожі додому. Зазвичай це солодощі та рослина.

Перекладач використав прийом узагальнення та лексичного опущення, та вжив просто слово *подарунок*.

11. I'm thinking my *lemon meringue pie*. — Мабуть це буде мій лимонний пиріг. (4 сезон 2 серія)

Лимонний пиріг з меренгою бере свій початок у США. Його винайшла Елізабет Гудфеллоу, власниця кондитерської 19 століття, яка керувала першою в Америці кулінарною школою [29].

Перекладено лінгвокультурему прийомом лексичного опущення слова *meringue*.

12. I'll *cab* it. — Я візьму таксі. (4 сезон 2 серія)

Таксі в США можуть ще називати словом *a cab*. Це слово — аббревіатура від “*cabriolet*”.

Лінгвокультурему перекладено варіативним відповідником *таксі*.

13. *I'm sorry honey*. — Вибач, люба. (4 сезон 2 серія)

Honey — одне з люб'язних звернень до коханої людини.

В українській мові немає прямого відповідника, тому перекладач використав варіативний — *люба*.

14. *You make it (pie) for parties, church suppers, bake sales*. — Ти готуєш його (пиріг) на вечірки, церковні вечери, благодійні ярмарки. (4 сезон 2 серія)

Громадське життя багатьох американців складається з таких подій, як:

“*Church supper*” — зібрання віруючих людей у неділю, аби провести разом час та помолитись Богу. Кожний готує якусь їжу й всі потім частуються.

“*Bake sales*” — зібрання людей, які продаються випічку, аби зібрати гроші тим, що потребують.

Щоб перекласти *church suppers*, перекладач використав дослівний переклад — церковні вечери. *Bake sales* було перекладено варіативним відповідником — *благодійні ярмарки*.

15. *I'm so flattered you to ask*. — Мені приємно, що ти запитала. (4 сезон 2 серія)

“*Be flattered*” — почуватись сором'язливо, коли хтось говорить приємні слова про тебе.

Вираз *I am so flattered* було перекладено варіативним відповідником *мені приємно*. Було опущено прислівник *so*.

16. *I always organize our get-togethers*. — Я завжди організовую такі зустрічі. (4 сезон 2 серія)

“*Get-together*” — невелике зібрання людей, аби поспілкуватись або ж відсвяткувати щось.

Лінгвокультурема *get-togethers* було перекладено прийомом модуляції та опущення, бо українською це лише одне слово *зустрічі*.

17. I don't really want a *baby shower*. — Я не хочу влаштовувати свято Малюка. (4 сезон 4 серія)

“Baby shower” — вечірка, яку влаштовує вагітна, якій дарують подарунки та честь майбутнього народження дитини. Також часто під час цього святкування жінка може вперше дізнатись про стать дитини.

Українською *baby shower* було перекладено як *свято Малюка*, використовуючи прийом модуляції.

18. Oh, *dear God*. — О, Боже. (4 сезон 4 серія)

19. Oh, *for God's sakes*, Phyllis. — Заради Бога, Філіс. (4 сезон 4 серія)

“Dear God”, “for God's sakes” — лінгвокультуреми із сфери релігії, вигуки.

Лінгвокультурема *Oh, dear God* була перекладена як *О, Боже* — прийом лексичного опущення слова *dear*.

Лінгвокультурема *for God's sakes* була перекладена як *заради Бога* — варіативний відповідник та лексичне опущення іменника *sake*.

20. Mmm, *muffins*. — М-м-м, печиво. (4 сезон 5 серія)

“Muffin” — американський вид кексу, круглий за формою, з фруктовую чи шоколадною начинкою.

Оригінальне *muffins* було перекладено словом *печиво*, що не є коректним відповідником, але є варіативним, бо печиво це також випічка.

21. A bag of *doughnuts* to keep me under lock and key. — Пакунок пончиків не змусить мене сидіти під замком. (4 сезон 5 серія)

“Doughnut” — випічка круглої форми, яка готується у фритюрі.

Під час перекладу було використано варіативний відповідник до слова *doughnuts* — *пончики*. Також можлива прийом транскрипції — *донат* або український відповідник — *пампух*.

22. *Halloween* had come once again to Wisteria Lane. — Гелловін знову завітав на Вістерія Лейн. (4 сезон 6 серія)

“Halloween” — традиційне свято в США, яке відзначається в ніч проти 1 листопада. Під час нього діти та дорослі одягають страшні костюми, намагаються злякати один одного та ходять по будинках, випрошуючи солодоці. Для перекладу було використано прийом транскрипції: *Halloween* — *Гелловін*.

23. *Trick or treat*. — Їжа або смерть. (4 сезон 6 серія)

“Trick or treat” — традиційний вираз, який використовують діти на Гелловін, аби випросити солодоці у сусідів. Діти одягаються в різні чудернацькі костюми та ходять до дверей, аби попросити цукерки. Раніше діти виконували невеликі витівки або трюки, якщо не отримували частування, через це вираз складається з двох слів: *trick* — *трюк* та *treat* — *частування*. Якщо господар не дає частування, то буде витівка.

Фраза *trick or treat* була перекладена українською *їжа або смерть*. Перекладач використав варіативний відповідник до цього виразу, бо частіше перекладають як *частування чи шкода*.

ВИСНОВОК ДО 2 РОЗДІЛУ

Проаналізувавши переклад ідіоматичних одиниць та лінгвокультурум, можна зробити висновок, що при перекладі надавали перевагу прийому модуляції, описовому перекладу та варіативним відповідникам. Лише одну ідіоматичну одиницю було перекладено еквівалентним фразеологізмом (*to chew the fat* — плескати язиком).

Більшість лінгвокультурум у текстах 4 сезону серіалу були пов'язані з тематикою святкування, бо дружнє сусідство відіграє важливу роль в житті американців (*Halloween, get-togethers, baby shower, honeymoon*), їжі (*muffins, doughnuts, lemon meringue pie, popsicle*), звертання (*honey, beloved*), вигуків, пов'язаних із релігією (*dear God, for God's sakes*). Перекладачі найчастіше використовували такі перекладацькі трансформації, як: транслітерація, варіативний переклад, модуляція.

Єдиним невдалим прикладом перекладу лінгвокультуруми є:

Mmm, *muffins*. — М-м-м, *печиво*. (4 сезон 5 серія)

“Muffin” — американський вид кексу, круглий за формою, з фруктовую чи шоколадною начинкою. Оригінальне *muffins* було перекладено словом *печиво*, що не є коректним відповідником, бо рецептура та вигляд цих двох видів солодоців різні. Найкращим варіантом в цьому випадку є вжити слово *мафін*, використавши прийом транскрипції.

Проте інші лінгвокультуруми перекладено адекватно, зрозуміло та вдало, завдяки професійному використанню вищезазначених перекладацьких прийомів.

ВИСНОВКИ

Ідіоматичні одиниці та лінгвокультуреми потребують детального та професійного аналізу під час перекладу. Перекладач повинен досконало володіти не лише англійською мовою, а й українською, бо лише так переклад одиниць буде адекватним та змістовно наповненим. Важливим аспектом є і те, що серіал «Відчайдушні домогосподарки» має комедійний та деколи саркастичний підтекст, який впливає на значення ідіоматичних висловів та їхні способи перекладу.

Для вдалого перекладу цих одиниць важливо систематично аналізувати використання сталих виразів та досліджувати їхню семантику та походження. Уживання відповідних перекладацьких трансформацій допоможе покращити якість українського тексту та донести до цільової аудиторії експресивність і образність оригіналу.

У процесі дослідження особливостей перекладу ідіоматичних висловів та лінгвокультурем було визначено, що перекладачі найчастіше надавали перевагу таким методам, як: модуляція (смісловий розвиток), транслітерація, транскрипція та варіативні відповідники. Лише одну ідіоматичну одиницю було перекладено еквівалентним фразеологізмом: *to chew the fat* — плескати язиком.

Зрозумілий зміст для глядача серіалу — найголовніше завдання, яке успішно виконане. Однак варто було б в процесі перекладу використати і власне українські фразеологічні одиниці, які могли б більш чітко та змістовно пояснити значення ідіом та лінгвокультурем англійською мовою та додати культурний код нації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

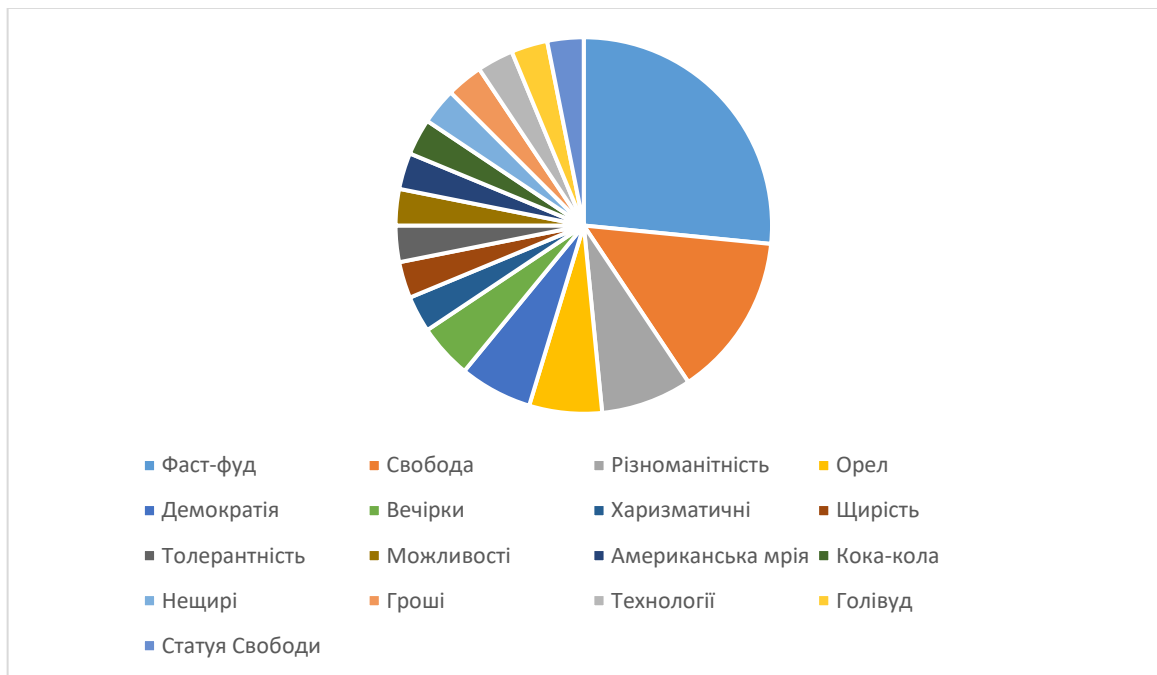
1. Баранцев К. Т. Англо-український фразеологічний словник : близько 30000 фразеол. виразів. Київ : Рад. шк., 1969. 1052 с.
2. Бондаренко А. І. Лінгвокультурологія: навчально–методичний посібник : посібник. 2-ге вид. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 197 с.
3. Голубовська І. О. Мовна особистість як лінгвокультурний феномен. *Studia linguistica*. 2008. Вип. 1. С. 25–32.
4. Єсипенко Н. Г. Лінгвокультурний концепт Common Sense в художній літературі ХХ століття [Електронний ресурс] / Н. Г. Єсипенко. – Режим доступу:
<http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/3766/1/Yesypenko.pdf>
5. Загнітко А. П., Богданова І. В. Лінгвокультурологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів : навч. посіб. / ред. А. П. А. П. Загнітко. 3-тє вид. Вінниця : Дон. ім. Василя Стуса, 2017. 287 с.
6. Івченко А. О. Тлумачний словник української мови. – 4-те вид. – Харків: Фоліо, 2002. 540 с.
7. Кононенко В. І. Українська лінгвокультурологія / В. І. Кононенко. – К.: Вища школа, 2008. – 327 с.
8. Левченко О. Лінгвокультурологія та її термінна система [Електронний ресурс] / О. Левченко // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2003. – № 490. – С. 105–113. – Режим доступу: http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_Wisnyk490/TK_wisnyk490_lewchenko.htm
9. Манакин В. М. Мова і міжкультурна комунікація Навчальний посібник. Київ, Видавничий центр «Академія», 2012. 284 с.
10. Матузкова О. П. Лінгвокультура та переклад : моногр. / О. П. Матузкова. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. 226 с.
11. Матузкова О. П. Харчовий код культури у фразеології англійської, української та грецької мов / О. П. Матузкова, І. В. Діброва // Записки з

- романо-германської філології. 2019. Вип. 2. 215 С. 189-208. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zrgf_2019_2_20. Google Академія. IndexCopernicus, РИНЦ
12. Медвідь Н. С. Лінгвокультурема як мовний знак культури [Електронний ресурс] / Н. С. Медвідь. – Режим доступу: <http://gnpu.edu.ua/files/naukovi%20chitanny/filologia/medvid.htm>
13. Мова і міжкультурна комунікація. Навч. посібник для університетів. - Київ: Академія, Серія "Альма-матер". 285 с.
14. Селіванова О. О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій / О. О. Селіванова // Нова філологія. — 2012. — № 50. — С. 201—208. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2012_50_58
15. Учасники проєктів Вікімедіа. Відчайдушні домогосподарки – Вікіпедія. *Вікіпедія*.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Відчайдушні_домогосподарки (дата звернення: 16.05.2024).
16. Фразеологічний словник української мови он-лайн [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://svitslova.com/idioms-dictionary.html>.
17. Фразеологічний словник української мови. Уклад.: В. М. Білоноженко та ін. К.: Наук, думка, 1993. 984 с
18. "40 brilliant idioms that simply can't be translated literally". *TED Blog*. Retrieved 2016-04-08
19. Серіал Відчайдушні Домогосподарки - всі сезони дивитись онлайн українською. URL: <https://friends.in.ua/vidchaydushni-domogospodarky-ukrainskoiu/>
20. Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus URL: <http://dictionary.cambridge.org/>
21. Contributors to Wikimedia projects. Conga line - Wikipedia. *Wikipedia, the free encyclopedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Conga_line (date of access: 16.05.2024).

- 22.Dictionary, encyclopedia and thesaurus - the free dictionary. *TheFreeDictionary.com*.
URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (date of access: 16.05.2024).
- 23.Elizabeth Knowles, ed. (2006). *The Oxford Dictionary of Phrase and Fable*. Oxford University Press. pp. 302–3. ISBN 9780191578564.
- 24.Ellis. 39 Common English Idioms You Should Know | Langster. *Learn Languages* / *Langster*.
URL: <https://langster.org/en/blog/common-english-idioms-you-should-know/>
- 25.Gary Martin. "Break a leg". The Phrase Finder
- 26.Horn, George (2003). "Idioms, Metaphors, and Syntactic Mobility". *Journal of Linguistics*. **39** (2): 245–273. doi:10.1017/s0022226703002020
- 27.Keizer, Evelien (2016). "Idiomatic expressions in Functional Discourse Grammar". *Linguistics*. **54** (5): 981–1016. doi:10.1515/ling-2016-0022. S2CID 151574119
- 28.Laflin Sh.V. Something to Crow About: A Concise Collection of American English Idioms for Everyday Use / Sh.V. Laflin. – Washington: Office of English Language Programs, 2000. – 94 p
- 29.Lemon pie - ebenezer maxwell mansion. *Ebenezer Maxwell Mansion*.
URL: <https://ebenezermaxwellmansion.org/lemon-pie/> (date of access: 16.05.2024).
30. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Bloomsbury Publishing Plc 2002 and A&C Black Publishers Ltd 2005, 2006. 1692 p.
- 31.Mostafa, Massrura (2010). "Variation in V+the+N idioms". *English Today*. **26** (4): 37–43. doi:10.1017/s0266078410000325. S2CID 145266570
- 32.O'Grady, William (1998). "The Syntax of Idioms". *Natural Language and Linguistic Theory*. **16** (2): 279–312. doi:10.1023/a:1005932710202. S2CID 170903210
33. "The Mavens' Word of the Day: Spill the Beans". *Random House*. 23 February 2001. Archived from the original on 25 April 2011. Retrieved 28 July 2021

34. The Oxford companion to the English language. Choice Reviews Online. 1993. Vol. 30, no. 05. P. 30–2440–30–2440. URL: <https://doi.org/10.5860/choice.30-2440>
35. Watch Desperate Housewives HD for free on MusicHQ. URL: <https://www4.musicHQ.net/tv/desperate-housewives-39247>

ДОДАТОК

Додаток